

Tájékoztató a WHO Egészséges Városok Program 2024. évi feladattervének végrehajtásáról

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata 1989 óta vesz részt a WHO által kezdeményezett Egészséges Városok Programban. E program fő célkitűzése a kezdetek óta változatlan: elősegíteni, hogy a városokban élők egészségének védelme a helyi döntéshozói figyelem fókuszába kerülhessen.

A város 2022-2026 időszakára érvényes Egészségfejlesztési Terve egy helyzetképen alapul, amelyet a 2021. évi városi Egészségkép összegez. A WHO ajánlásai alapján, fontosabb egészségdimenziók mentén történt az összehasonlító, értékelő, helyzetfeltáró munka, mint pl. demográfiai jellemzők, egészségi állapot, egészségmagatartás, életvitel és életminőség, a természeti és épített környezet, közlekedés, lakhatás, városrendezés, az egészségügyi és szociális ellátás, az oktatás, a sport helyzete.

A helyi egészségfejlesztési tervezéshez a WHO Egészséges Városok programban résztvevő tagvárosok számára a következő nemzetközi dokumentumok tartalmazznak irányelveket és szakmai ajánlásokat:

- Világunk átalakítása: Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030;
- A városok szerepe a nem fertőző betegségek megelőzésében;
- Célok, elvárások és stratégiai megközelítések a WHO Európai Egészséges Városok program VII. munkaciklusában részt vevő tagvárosai számára.

1.3. ábra: Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030 céljai

Forrás: http://www.menszt.hu/data/file/SDGs_HU_final_UNIS.jpg

Az egészségtervezés részét képezi a város stratégiai szakpolitikai dokumentumainak elemzése is, melynek során vizsgálat tárgyát képezte, hogy Győr Megyei Jogú Város stratégiai dokumentumaiban (konceptiók, programok, stratégiák, tervek) megjelennek-e a WHO-s alapelvek, illetve maga az egészség, egészségfejlesztés a célrendszerben, a fejlesztendő területek vagy az intézkedések során, illetve az indikátorok között. E vizsgálat célja az is,

hogy feltárja a helyi szintű politika, döntéshozatal mennyire kezeli átfogóan az egészség kérdéskörét, mennyire hangsúlyosan jelennek meg az egészség fejlesztésével, illetve védelmével kapcsolatos elképzelések, javaslatok, intézkedések. A WHO Egészséges Városok Hálózatának tagjaként elvárás az önkormányzattal szemben is, hogy a megfogalmazott alapelveket a döntései során figyelembe vegye és a szakpolitikai dokumentumokba beépítse.

WHO Egészséges Városok VII. ciklusának alapelvei:

- széles körű, különböző szektorok közötti együttműködés,
- esélyegyenlőség,
- közösségi részvétel biztosítása,
- fenntartható fejlődés és
- szolidaritás.

A WHO Európai Egészséges Városok Hálózat projektvárosai számára a VII. munkaszakaszban (2019–2025) a tervezést követően elvégzendő tevékenységek stratégiai irányait a Polgármesterek Koppenhágai Nyilatkozata alapján megfogalmazott célok határozzák meg, amelyek a következők:

1. Az egészség és jól-lét fejlesztése, az egészség-egyenlőtlenségek csökkentése.
2. Példamutatás arra vonatkozóan, hogy a nemzeti, regionális és globális szintű döntések meghozatalakor miként lehet innovatív módszereket alkalmazni.
3. A WHO stratégiai prioritásainak támogatása.

A WHO Egészséges Városok program VII. munkaciklusában részt vevő tagvárosok - így Győr is - elköteleződést vállalnak arra, hogy mindenki egészsége és jólléte érdekében az emberekre, a részvételre, a prosperitásra, a bolygóra és békére fókuszálva mind a WHO Európai Régiójának a városaival, mind a világ más városaival együttesen cselekszenek annak érdekében, hogy a Fenntartható Fejlődési célok eléréséhez szükséges feladatoknak való megfelelés sikeres legyen.

A WHO Európai Egészséges Városok Hálózat VII. ciklusa (2019-2025) 6 fő témája és prioritási területei:

1. Lakosság – emberi erőforrás fejlesztés.
2. Lakóhely – az egészséget és jól-létet támogató településfejlesztés.
3. Részvétel – közösségi részvétel biztosítása és széleskörű együttműködések kialakítása az egészség és jól-lét érdekében.
4. Prosperitás – társadalmi környezet fejlesztése, alapszükségletekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása.
5. Béke – béke és biztonság támogatása befogadó társadalmakon keresztül.
6. Bolygó – környezetvédelem, fenntartható fejlődés, fenntartható fogyasztás és fenntartható termelés.

A WHO a tagállamok számára is megfogalmazta ajánlásait:

- A befektetés az erős egészségügyi rendszerekbe alapvető fontosságú egy virágzó társadalom szempontjából. A közpénzek növelése az egészség érdekében, és a lakosságot rossz anyagi helyzetbe hozó kiadások csökkentése életet ment meg, miközben elősegíti a Fenntartható Fejlődési Célok megvalósulását is.
- Erős egészségügyi rendszerekre van szükség ahhoz, hogy teljesíteni tudjuk az univerzális egészségügyi lefedettséget és a vészhelyzetekre való felkészültséget is.
- Az univerzális egészségügyi lefedettség egy politikai és társadalmi választás. Erős politikai vezetésre és közösségi igényre van szükségünk.
- Az egészséges lakókörnyezet átalakíthatja az emberek életét.
- Az WHO javasolja a „népegészségügyi adók” növelését a dohánytermékek, az alkoholdermékek, a hozzáadott cukrot tartalmazó termékek és a fosszilis tüzelőanyagok tekintetében.
- Az előrejelzések szerint 2023-2030. között 10 millióval kevesebb egészségügyi dolgozó lesz világszerte, mint amennyire szükség lenne. Az egészségügyi szektort szolgáló oktatásba és munkahelyteremtésbe való befektetés szükséges.

A WHO Egészséges Városok Programiroda egyik fő feladata, a lakosság figyelmének ráirányítása az egészségmegőrzés és az azt támogató társadalmi és környezeti feltételek kialakításának fontosságára, lehetőségeire. Ismeretek, információ nyújtása különböző felületeken, annak érdekében, hogy a városban élő emberek megfelelő tudással, egészségműveltséggel rendelkezzenek az egészségük megőrzése érdekében.

Egyik ilyen felület a városi hetilap, amelyben rendszeresen jelennek meg szemléletformáló, egészséges életmóddal kapcsolatos, az egészségműveltséget fejlesztő cikkek és nagy előnye, hogy ingyenesen jut el minden háztartásba. A közösségi médiában a 2 700 követővel rendelkező **Egészséges Győrért** Facebook oldalon havi 5-6 poszt jelenik meg az egészség kapcsán. Rendszeresen jelennek meg tartalmak szerveink egészsége kapcsán, a testmozgás, aktivitás ösztönzésére vagy egészséges táplálkozáshoz ad tippeket, recepteket az oldal követőinek.

A WHO Programiroda **egészségügyi szűrést** szervezett a győri Városházán a Polgármesteri Hivatal dolgozói számára. Január 12-én és 16-án csontsűrűség vizsgálatra volt lehetőségük a munkatársaknak, amelyen 96 fő vett részt.

A győri polgárok egészségnek fejlesztése céljából 1994 óta minden tavasszal, az április 7-i Egészségügyi Világnaphoz kapcsolódva megrendezésre kerül az **Egészség–Piac** programsorozat. **2024-ben 29. alkalommal 14 helyszínen**, illetve városrészben zajlottak a rendezvények, amelyek keretében változatos szűrővizsgálatokkal, előadásokkal, tanácsadással, életmód programokkal várták az érdeklődőket. A világnaphoz kapcsolódóan a WHO által ajánlott, kiemelt téma a következő volt: **„Az én egészségem, az én jogom”**. Az év témája kifejezi a WHO kiállását amellet, hogy mindenkinek, mindenhol joga van az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréshez, az oktatáshoz és az információhoz, valamint a biztonságos ivóvízhez, a tiszta levegőhöz, a megfelelő táplálkozáshoz, a minőségi lakhatáshoz, a megfelelő munka és környezeti feltételekhez, valamint a diszkrimináció mentességhez.

29. Egészség - Piac lakossági egészségmegőrző programsorozat 2024.

	Városrész	Intézmény	Időpont
1.	Szabadhegy	Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér József Attila Művelődési Ház (9028 Győr, Móra tér 1.)	2024. március 22.
2.	Ménfőcsanak	Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér Ménfőcsanaki Művelődési Ház - Bezerédj-kastély (9012 Győr-Ménfőcsanak Győri út 90.)	2024. március 23.
3.	Gyirmót	Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér Győri Szabó József Művelődési Ház (9019 Győr, Szent László út 35-37.)	2024. április 4.
4.	Gyórszentiván	Molnár Vid Bertalan Művelődési Ház (9011 Győr, Váci Mihály u. 3.)	2024. április 6.
5.	Gyárváros	Gyárvárosi Általános Iskola (9027 Győr, Vágóhíd utca 4.)	2024. április 13.
6.	Nádorváros	Kölcsey Ferenc Általános Iskola 9024 Győr, Szent Imre út 33.	2024. április 20.
7.	Marcalváros	Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér Marcalvárosi Közművelődés Kovács Margit Iskola , (9024 Győr, Répce u. 2.)	2024. április 27.
8.	Kisbácsa	Győri Tulipános Általános Iskola Kisbácsai Telephelye (9029 Győr, Sövény u. 15.)	2024. május 10.

9.	Újváros	Újvárosi Művelődési Ház (9025 Győr, Liget u. 55.)	2024. május 11.
10.	Sziget	Szigeti Idősek Klubja (9025 Győr, Semmelweis utca 8.)	2024. május 18.
11.	Révfalu	Győri Tulipános Általános Iskola (9026 Győr, Rónay Jácint u. 4.)	2024. május 24.
12.	Pinnyéd	Pinnyédi Művelődési Ház (9025 Győr-Pinnyéd, Napfény u. 1.)	2024. május 25. szombat
13.	Nádorváros	Kálvária Általános Iskola 9024 Győr Kálvária u.	2024. szeptember 28.
14.	Likócs	Molnár Vid Bertalan Művelődési Ház Likócsi Közösségi Ház (9017 Győr, Esztergető u.12)	2024. október 5.

Az Egészség–Piac program célja:

- A lakosság figyelmének felkeltése a saját egészségének fontosságára.
- A résztvevők egészségi állapotának felmérése.
- Tájékoztatás az egészség megőrzésének lehetőségeiről, módszereiről.
- A leggyakoribb megbetegedések megelőzése.
- Az Egészségügyi Világnap aktuális témájának megismertetése, a célkitűzések megvalósításának elősegítése.
- Egészséges termékek bemutatása, ajánlása.

A programsorozat szervezésében fő partnerek a közművelődési és köznevelési intézmények. Az önkormányzati képviselők támogatása mellett számos intézmény, civil és gazdálkodó szervezet segíti az előkészítést és a sikeres lebonyolítást.

A fizikai aktivitás minden életkorban – így 65 év felett is – rendkívül fontos, mert segít a jó életminőség elérésében. A fizikai aktivitás számos előnnyel jár az idősebb emberek számára is. Nemcsak fizikailag, de lelkileg is jobban érzi magát az, aki aktív, mert rendszeresen végez valamiféle testmozgást. Az idősebb korosztály részére a „**Szenior Örömtánc**” program évek óta aktivitási, kikapcsolódási lehetőséget nyújt, amelynek célja az egészséget támogató mozgásforma biztosítása speciálisan nyugdíjasok számára. A korosztály részére kidolgozott, könnyen megtanulható koreográfia a kognitív készségeket fejleszti, illetve szinten tartja. A zene, a zenére történő mozgás plusz élvezetet ad. A programon táncpartner nélkül is részt lehet venni. A résztvevők gyakran találkoznak, közösségek alakulnak. A tánccsoportok vezetői folyamatosan képzik magukat, hogy minél érdekesebb és színvonalasabb koreográfiákat taníthassanak a csoport résztvevőinek.

Az „Országos Gyalogló Idősklubok” (OGYIK) keretében 2017-ben Győrben is létrejöttek az idősek **Gyalogló Klubjai** az aktív kikapcsolódás érdekében. 2024-ben Győrben hét Gyalogló Klub működött különböző városrészekben és heti rendszerességgel várta az gyalogló időseket.

2024. február 20-án a Kertészek és Kertbarátok Győr Városi Egyesülete és a WHO Egészséges Városok Programiroda közös szervezésében valósult meg a „**Szelíd**

növényvédelem a kiskertben”- című szakmai nap. A rendezvénynek a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Iparkamara adott helyett, amelyen többek között a gyümölcsültetvények biológiai növényvédelméről és az egészséges növényáplálásról is hangzott el előadás. A program szorosan csatlakozik a WHO egyes alapelveihez, miszerint az egészségesen termesztett élelmiszernek nagy szerepe van egészségünk és környezetünk megóvásában. A program nyitott volt minden érdeklődő számára.

2024. május 4-én megrendezésre került a **„Tavaszi Sport- és Egészségnap”**, majd szeptember 28-án az **„Őszi Sport- és Egészségnap”**, amely rendezvények célja, hogy az egészséggel kapcsolatos információk és a különböző szűrések a lakosság minél szélesebb körét érhesse el. A résztvevők a különböző sportprogramok mellett szűrővizsgálatokat vehettek igénybe: vércukorszint-, koleszterinszint-, vérnyomásmérés, dietetikai tanácsadás.

2024. május 15-én az **Egészséges Városok Mozgalom Kárpát-medencei Egyesülete online koordinátori értekezletet tartott**, amelynek témái:

- Tagvárosi mentorprogram – Célja tagvárosok kérdéseinek megbeszélése a mentorprogrammal, a támogatási programmal kapcsolatban.
- Felkészülés a Dohányzásmentes Világnapra (2024. május 31.).
- Egészség hatás vizsgálata alkalmazása a helyi önkormányzati döntéshozatali folyamatban.

Dohányzásmentes Világnap minden évben május 31-én hívja fel a figyelmet a dohányzás káros hatásaira. Magyarországon 2019-ben készült átfogó reprezentatív felmérés a dohányzási szokásokkal kapcsolatban, mely szerint 2,4 millió felnőtt dohányzik, a rendszeresen dohányzók 27,7%-a férfi, 22,3%-a nő. A világnap 2024-es témája arra összpontosít, hogy véget vessen a fiatalok káros dohánytermékekkel való megcélzásának. Ez a diskurzus platformot biztosít a fiatalok, a politikai döntéshozók és a dohányzás-ellenőrzés szószólói számára világszerte, hogy megvitassák a kérdést, és arra ösztönözzék a kormányokat, hogy fogadjanak el olyan törvényeket, amelyek megvédik a fiatalokat a dohányipar és a kapcsolódó iparágak manipulatív gyakorlataitól. Bár a dohányzás az évek során csökkent a dohányzás-ellenőrzési közösség jelentős erőfeszítéseinek köszönhetően, többet kell tenni a kiszolgáltatott csoportok védelme érdekében.

2024. szeptember 16-22. között ismét megrendezésre kerül az **Európai Mobilitási Hét, illetve Autómentes nap** (szeptember 22.). A kezdeményezés célja, hogy felhívja az emberek figyelmét a környezetbarát városi közlekedés lehetőségeire, valamint a levegőtisztaság fontosságára. Az idei év mottója **„Mindannyiunké a tér”**. Gyalogosként és kerékpárosként fontos hogy kellemes környezetben, biztonságosan és kényelmesen használjuk a közterületeket. A kampánysorozat igyekszik felhívni a figyelmet a környezettudatosságra, ráirányítja a polgárok figyelmét azokra a negatív hatásokra (levegőszennyezés, zaj, zsúfoltság, balesetveszély) amelyet a jelenlegi túlmotorizált közlekedés okoz a városi környezetben és az ott élők életminőségében. A program reggelivel várta a kerékpárral közlekedőket a Dunakapu téren.

A **Lelki Egészség Világnapja** minden év október 10-én a mentális egészség kerül a középpontba. a 2024. év szlogenje: „Itt az ideje, hogy a lelki egészséget prioritásként kezeljük a munkahelyeken”. A kampány célja a munkahelyi lelki egészség támogatása, hiszen ugyanúgy, mint a fizikai egészségnek, a lelki egészségnek is megvannak az egyéni túlmutató társadalmi és gazdasági vonatkozásai is, így a lelki egészséget támogató munkahelyi környezet létrehozása egyaránt fontos a munkavállalóknak és a munkáltatóknak is.

2024. október 3-5. között negyedik alkalommal rendezték meg Győr legzöldebb eseményét a **Győri Klíma Expo-t** az Olimpia Sportparkban. A kiállításon a környezetvédelemhez kapcsolódó kiállítók vettek részt, köztük a győri WHO Egészséges Városok Programiroda is. A rendezvényhez kapcsolódott a WHB – III. Győri Zöld futás, amelyhez évről-évre egyre többen csatlakoznak, az aktivitás és egészséges életmód jegyében.

Győr Városa 2024-ben is részt vett az **Európai Hulladékcsökkentési Hét** kezdeményezésben, melynek jelmondata: **Az ételpazarlás ideje lejárt, ízleld meg a fenntarthatóságot!** A november 16-24. között zajló kezdeményezés, idén az élelmiszer-hulladék csökkentéséért szállt harcba, amelynek célja, élelmiszer-előállítás jobbá, környezetkímélőbbé tétele, a fogyasztás csökkentése, az élelmiszer-alapú hulladék ésszerű menedzselése, illetve az ezzel kapcsolatos tudatosságra motiválás Európa-szerte. A média felületein hasznos tanácsokat kaphattak, hogyan lehet tenni az élelmiszerpazarlás ellen és hogyan csökkenthető a háztartásban keletkező hulladék. Workshop keretében a nem használt ruhák, textíliák újrahasznosítására kaptak ötleteket a résztvevők.

Az **Egészséges Városok Kárpát-medencei Egyesülete** éves rendes közgyűlésének és **36. szimpóziumának** Székesfehérvár városa adott otthont 2024. november 7-8. között, melynek témája „**A társadalmi környezet fejlesztése az egészség érdekében**” volt. A rendezvény fővédnöke Dr. Latorcai Csaba parlamenti államtitkár, miniszterhelyettes, a Közigazgatási és területfejlesztési Minisztérium részéről. A rendezvény védnöke Vargha Tamás parlamenti államtitkár, miniszterhelyettes, a Honvédelmi Minisztériumtól. A konferencia témájához kapcsolódó prioritási területek: rugalmas közösségek, egészséges idősor, önkormányzati stratégiai dokumentumok szerepe az egészségfejlesztésben, lelki egészség és jóllét, egészség-indikátorrendszer települések részére. A szimpóziumon a város képviseletében Dr. Laczkovits-Takács Tímea önkormányzati képviselő előadást tartott, melynek témája: „Az egészségfejlesztés megjelenése Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának stratégiáiban, koncepcióiban.” A konferencia célja bemutatni azon helyi kezdeményezéseket, amelyek a WHO Európai Egészséges Városok Hálózat VII. ciklusának a 4. fő témájához kapcsolódó prioritási területeken valósultak meg.

November 12-én kiadós sétával hívta fel a figyelmet a tüdőgyulladás megelőzésének fontosságára az Arrabona Nyugdíjas Egyesület. A megmozdulás célja figyelemfelhívás a higiénés körülmények javítására, a megelőzés érdekében.

A WHO Egészséges Városok Program civil háttérét a **Győriek Egészségéért Közhasznú Egyesület** biztosítja. Az egyesület fő célja, a város lakói egészségének fejlesztése, kiemelten az ifjúság, a szülőképes korú nők egészségének védelme, mivel ez utóbbi csoport nagy hatást gyakorolhat a jövő nemzedéke egészségi állapotára, élettartamára és életminőségére. Cél, hogy a döntéshozók, intézmények, szervezetek és a Győrben élő lakosok figyelmét ráirányítsa az egészség megőrzés és az azt támogató társadalmi és környezeti feltételek kialakításának fontosságára, lehetőségeire.

Az önkormányzat a WHO Egészséges Városok Program egyik pályázataként, a Pittsburgh-Győr partnerprogram keretében hozta létre a **Női Egészségéért Információs és Módszertani Központot** 2004-ben. A központ a létrehozása óta is folyamatosan működik, amelyben a Győriek Egészségéért Közhasznú Egyesület vállalt közreműködést. A Központ feladatai, tevékenysége: Ismeretátadás, tanácsadás, tájékoztató, információs anyagok biztosítása.